

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

"สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้" (Association of Southeast Asian Nations) หรือ อาเซียน (ASEAN) เป็นองค์การความร่วมมือในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งถือกำเนิดขึ้นมาเมื่อ 8 สิงหาคม พ.ศ.2510 ที่ประเทศไทย ภายใต้ปฏิญญากรุงเทพฯ หรือ Bangkok Declaration ซึ่งเป็นคำประกาศก่อตั้งที่ลงนามโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศของ 5 ประเทศคือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์และไทย โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมความร่วมมือในภูมิภาคบนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันในอันที่จะเกื้อกูลต่อสันติภาพความก้าวหน้าและความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจในสวนภูมิภาค ซึ่งประเทศบรูไนได้เข้าเป็นสมาชิกเมื่อปี พ.ศ. 2527 เป็นประเทศที่ 6 หลังจากนั้นเวียดนามได้เข้าเป็นสมาชิกเป็นประเทศที่ 7 เมื่อปี พ.ศ. 2538 นับว่าเวียดนามเป็นประเทศคอมมิวนิสต์ประเทศแรกที่ได้เข้าร่วมในสมาคมส่วนภูมิภาคนี้ และจากการที่เวียดนามได้เข้าเป็นสมาชิกอาเซียนนี้เองจึงกลายเป็นจุดที่ทำให้ประเทศที่เหลืออยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ ลาวและกัมพูชา มีความสนใจและต้องการเข้าเป็นสมาชิกของอาเซียนด้วย โดยที่ลาว และกัมพูชาได้สมัครเป็นสมาชิกลับแต่ปี พ.ศ. 2537 แล้วแต่พม่ายังลังเลใจอยู่ซึ่งผู้ก่อตั้งอาเซียนได้ตั้งปณิธานเอาไว้ว่าถ้าเป็นไปได้จะให้ประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทุกประเทศได้เข้าร่วมอยู่ในอาเซียนทั้งหมด ประกอบกับปี พ.ศ. 2540 จะเป็นปีที่อาเซียนมีอายุครบ 30 ปี ดังนั้นผู้นำอาเซียนในปัจจุบันจึงเกิดความคิดว่าน่าจะให้พม่าที่ยังไม่สนใจสมัครเป็นสมาชิกอาเซียนได้เข้าร่วมอยู่ในองค์การนี้พร้อมกับประเทศลาวและกัมพูชาด้วย เพื่อให้มีสมาชิกรวม 10 ประเทศ หรือ Southeast Asia -10 ข้อนี้ได้กระตุ้นให้พม่าต้องตัดสินใจยื่นใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนในการประชุมประจำปีรัฐมนตรีต่างประเทศที่ประเทศบรูไนเมื่อเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2538 โดยตั้งเป้าหมายว่าเมื่อถึงการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศในวันที่ 24-25 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 พม่าจะได้รับการยอมรับเข้าเป็นสมาชิกอาเซียน และเมื่อถึงวันประชุมจริงมีเพียงพม่าและลาวเท่านั้นที่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก ส่วนกัมพูชานั้นอาเซียนได้ยึดเวลาการรับออกไป เนื่องจากเกิดปัญหาภายในประเทศขึ้น เมื่อนายฮุนเซน นายกรัฐมนตรีคนที่ 2 ของกัมพูชาได้ทำการยึดอำนาจจากสมเด็จพระนโรดม รณฤทธิ์ นายกรัฐมนตรีคนที่ 1 จนนำไปสู่สงครามกลางเมือง

อาเซียนจึงมีสมาชิกเพียง 9 ประเทศ ไม่ครบ 10 ประเทศตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศครั้งนั้น

อย่างไรก็ตามพม่าก็ได้เข้าเป็นสมาชิกโดยสมบูรณ์ตามความต้องการของอาเซียน การที่พม่าได้เข้าเป็นสมาชิกอาเซียนนั้นได้ก่อให้เกิดความวิตกกังวลต่อประเทศไทยในฐานะประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดต่อกันถึง 2,401 กิโลเมตร แต่ไทยจำเป็นต้องยอมรับมติตามเสียงส่วนใหญ่ของประเทศสมาชิกอาเซียนที่ต้องการรับพม่าเข้าเป็นสมาชิก ทั้งนี้เนื่องจากว่าตลอดเวลาในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา ความสัมพันธ์ของประเทศทั้ง 2 มิได้ราบรื่นนักถึงแม้ว่าไทยจะมีท่าทีโอนอ่อนต่อรัฐบาลทหารพม่า ดังจะเห็นได้จาก การดำเนินนโยบายของประเทศไทยที่มีต่อรัฐบาลทหารพม่า ไม่ว่าจะในยุคสมัยที่พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี นโยบายที่มีต่อประเทศเพื่อนบ้านคือเปลี่ยนสนามรบเป็นตลาดการค้า ถึงแม้ว่าพม่าจะเป็นประเทศเผด็จการ แต่เป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติสมบูรณ์ยิ่ง ทั้งป่าไม้ ก๊าซธรรมชาติ รวมทั้งมีแม่น้ำสายสำคัญ ๆ เหมาะสำหรับการสร้างเขื่อนผลิตกระแสไฟฟ้าขนาดใหญ่ และเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่ควรสนับสนุนให้นักลงทุนไทยเข้าไปลงทุน รัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ จึงให้ความสำคัญกับการค้าการลงทุนกับพม่ามากกว่าความต้องการที่อยากให้พม่า มีประชาธิปไตยอย่างแท้จริง และพยายามแยกแยะความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจ การเมืองและปัญหาสิทธิมนุษยชนออกจากกัน

ต่อมาถึงรัฐบาลของนายชวน หลีกภัย(ชวน 1) ซึ่งเริ่มต้นมี น.ต ประสงค์ สุนศิริ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ก็มีนโยบายไม่แตกต่างจากเดิมมากนัก อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงความชอบธรรมของรัฐบาลทหารพม่า ด้วยการร่วมมือกับกลุ่มประเทศอาเซียนดำเนินนโยบายความสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์กับพม่า ที่ให้ความสำคัญกับความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างกัน โดยเชื่อว่าหากพม่าได้รับการพัฒนาทางเศรษฐกิจแล้ว การปกครองแบบเผด็จการทหารก็คงจะค่อยๆ หดไป และนำไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยในที่สุด การที่ไทยใช้นโยบายนี้เพราะไทยเห็นว่าเราไม่สามารถโดดเดี่ยวพม่าได้ ถ้าไทยใช้ความรุนแรงกับพม่า หากพม่าต่อต้านการกระทำของไทยก็จะเกิดผลร้ายทั้งต่อไทยและต่อพม่าซึ่งมีพรมแดนร่วมกัน แต่ในช่วงเวลาที่ผ่านมา พม่าไม่ได้มองไทยในแง่ดีเลย ปัญหาความขัดแย้งกับกองกำลังชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนพมามองว่าไทยขาดความจริงใจและให้การสนับสนุนกองกำลังเหล่านี้ มองว่าไทยใช้นโยบายสองหน้า คือระดับรัฐบาลให้การยอมรับอำนาจอธิปไตยของพม่า แต่ระดับปฏิบัติกลับเป็นไปในทางตรงกันข้าม

จากความเข้าใจว่ารัฐบาลไทยมีส่วนช่วยเหลือกองกำลังชนกลุ่มน้อยนี้เองที่ทำให้พม่ามีท่าทีมีมติกับประเทศไทย ประกอบกับการสู้รบระหว่างทหารพม่ากับกองกำลังกะเหรี่ยง และไทย

ใหญ่ที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายมีอยู่อย่างสม่ำเสมอ นำความเดือดร้อนเสียหายมาให้ธุรกิจไทยและพม่าทั้งรายใหญ่ รายย่อย ที่ทำการค้าบริเวณชายแดน นอกจากนี้จะมีคำสั่งปิดด่านแล้ว รัฐบาลทหารพม่ายังได้สั่งระงับการสร้างสะพานมิตรภาพไทยพม่า ที่บริเวณอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ซึ่งข้ามแม่น้ำเมยเชื่อมกับเมืองเมียวดีในเขตของพม่าอีกด้วย โดยที่พม่ายกข้อต่อรอง 5 ข้อ ในการสร้างสะพาน ที่ไทยต้องปฏิบัติก่อนที่จะอนุญาตให้สร้างสะพานคือ 1)พม่าอ้างว่าการก่อสร้างยังติดอยู่ที่การรักษาความปลอดภัยระดับผู้นำหรือบุคคลสำคัญ 2)อ้างว่าไทยยังให้การสนับสนุนชนกลุ่มน้อยกะเหรี่ยง 3)ให้ไทยย้ายตลาดริมเมยออกไป 4)ให้ชุดดินบริเวณใต้สะพานออก 5)ให้นำหินที่ทิ้งไว้ริมฝั่งไทยออกไปให้หมด (กรุงเทพธุรกิจ, 11 สิงหาคม 2539, สมจิต รุ่งจรัสศรีสมิ) หลังจากนั้นไม่นานก็เกิดความวุ่นวายที่บริเวณเกาะสองหรือที่วิศทอเรียพอยท์ของพม่าตรงกับชายแดนไทยในเขตจังหวัดระนอง ซึ่งลูกเรือไทยได้สังหารลูกเรือชาวพม่า เป็นเหตุให้รัฐบาลทหารพม่าประท้วงรัฐบาลไทยด้วยการปิดด่านการค้าที่จังหวัดระนองอีกหนึ่งแห่ง ทั้งหมดนี้เป็นความชะงักงันทางสัมพันธ์ภาพระหว่างไทยและพม่าที่ไทยก็พยายามแก้ไขเพื่อให้เหตุการณ์คลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้น โดยในขั้นต้นได้มีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาเป็นจุด ๆ ในจุดที่พอจะแก้ไขได้ อาทิ เช่นการพิจารณาขุดที่ดินชายฝั่งบริเวณแม่น้ำเมยในฝั่งไทยตามคำประท้วงของฝ่ายพม่า เพื่อหาทางดำเนินการให้มีการสร้างสะพานที่เกือบจะสมบูรณ์ให้แล้วเสร็จ นอกจากนี้ก็ได้พิจารณานำตัวผู้สังหารโหดลูกเรือพม่ามาดำเนินคดีตามกฎหมายและชดใช้ค่าเสียหายให้ครอบครัวลูกเรือพม่า ส่วนข้อกล่าวหาเรื่องการให้ความช่วยเหลือชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดนไทย ซึ่งในปี 2538 ยังคงเหลืออยู่เพียงกลุ่ม MTA (Mong Tai Army) ของขุนซ่า และกองกำลังสหภาพกะเหรี่ยงแห่งชาติ KNU (Karen National Union) นั้นก็ต้องใช้กลไกของกระบวนการต่างประเทศและกลาโหมเป็นผู้ชี้แจงและทำความเข้าใจกันต่อไปว่า รัฐบาลไทยไม่มีนโยบายสนับสนุนกองกำลังของฝ่ายใดให้ลุกล้าอธิปไตยของไทยเข้ามาช่องสุ่มกำลังเพื่อปฏิบัติการอันเป็นปรปักษ์กับรัฐบาลพม่าโดยเด็ดขาด นอกจากการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมเท่านั้น การกระทำของพม่าที่เกิดขึ้นนี้ ทำให้เห็นได้ชัดเจนว่าสิ่งที่ไทยมีทำที่โอนอ่อนให้กับรัฐบาลทหารพม่าโดยเฉพาะการใช้นโยบายความสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ ไม่เกิดประโยชน์ต่อประเทศไทยทั้งระยะสั้นและระยะยาว รัฐบาลทหารพม่ายังคงมองไทยว่าไม่จริงใจ ไม่ใช่มิตรแท้ ขบวนการประชาธิปไตยในพม่าเองก็โจมตีไทยว่าเป็นผู้สนับสนุนเผด็จการทหารพม่ามากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากหลายประเทศ เจ้าหน้าที่ระดับสูงขององค์การการเมืองในรัฐฉาน กล่าวว่าขณะนี้รัฐบาลไทยกำลังตกเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ในการเล่นเกมกับพม่า เพราะพม่ากำลังถือไพ่เหนือกว่า การที่ไทยต้องการผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจมากเกินไป ทำให้นโยบายต่าง

ประเทศไทย เป็นแบบอินอ่อนผ่อนตามพม่ามาโดยตลอด(ผู้จัดการรายวัน, 2 มีนาคม 2539 น. 6)

นอกจากนี้การที่พม่าได้เข้าเป็นสมาชิกอาเซียน ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาชาติตะวันตก ไม่ว่าจะเป็นสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป หรือ EU ได้พยายามที่จะคัดค้านอาเซียนให้ทบทวน การตัดสินใจรับพม่าอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้เนื่องจากประเทศตะวันตกทั้งสหรัฐอเมริกาและ สหภาพยุโรป เห็นว่าผู้ปกครองพม่าเป็นเผด็จการ ไม่ยอมปลดปล่อยนักโทษการเมืองและให้มีการปกครองแบบประชาธิปไตย อีกทั้งยังละเมิดสิทธิมนุษยชนด้วยการจับกุมผู้มีความคิดแตกต่างทางด้านการเมืองกับรัฐบาลอยู่ตลอดเวลา นับตั้งแต่เหตุการณ์ประท้วงปี พ.ศ. 2531 โดย นักศึกษา ประชาชน และพระภิกษุได้รวมตัวกันเรียกร้องประชาธิปไตย และทำการต่อต้านรัฐบาลพม่า ให้เลิกการปกครองระบอบสังคมนิยม จึงเกิดการปะทะกันอย่างรุนแรงระหว่าง ฝ่ายทหารและประชาชน โดยฝ่ายทหารได้ใช้กำลังเข้าปราบปรามโดยไม่คำนึงถึงมนุษยธรรมหรือสิทธิมนุษยชนใด ๆ นายพลซอหม่อง (Saw Muang) ทายาททางการเมืองของนายพลเนวินอดีตผู้ปกครองเผด็จการพม่าได้นำทหารเข้ายึดอำนาจและสถาปนาระบอบเผด็จการทหารขึ้นมาอีก และเรียกตัวเองว่า“สภาฟื้นฟูกฎและระเบียบแห่งรัฐ” หรือ SLORC (State Law and Order Restoration Council) ซึ่งส่งผลให้พม่า ถูกคว่ำบาตรจากประชาคมโลก (INDOCHINA REVIEW, 1994)และรัฐบาลทหารพม่ายังได้ทำการควบคุมสมาชิกพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย หรือ National League for Democracy : NLD ของนางออง ซาน ซูจี¹ ที่ได้รับการเลือกตั้งและได้รับเสียงข้างมากเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2533 แต่รัฐบาลทหารพม่าก็ไม่ยอมรับผลการเลือกตั้งครั้งนั้น โดยประกาศให้การเลือกตั้งเป็นโมฆะ ซึ่งเท่ากับเป็นการตบตาประชาชนพม่าและโลกภายนอก รวมทั้งถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงในเรื่องเสรีภาพในการชุมนุมและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

ก่อนหน้าการเลือกตั้งรัฐบาลทหารของพม่าได้กักบริเวณนาง อองซาน ซูจี หัวหน้าพรรค NLD เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ.2532 การกระทำของรัฐบาลพม่าในครั้งนั้น ได้ยังผลให้กลุ่มประเทศคู่เจรจาของอาเซียนซึ่งประกอบด้วย สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น กลุ่มสหภาพยุโรป มีนโยบายลงโทษพม่า ด้วยการตัดความช่วยเหลือเพื่อใช้เป็นมาตรการการบีบบังคับให้พม่าหันมาปรับปรุงการ

¹ความสำคัญของอองซานซูจีไม่ใช่เป็นเพียงนักต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยในพม่าเท่านั้น แต่นางคือเจ้าของรางวัลโนเบล สาขาสันติภาพ คือสัญลักษณ์ของประชาธิปไตย โดยที่คณะกรรมการรางวัลโนเบล ประเทศนอร์เวย์ ได้มอบรางวัล สันติภาพนี้ให้แก่นางเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2534 พร้อมกับให้นายแก่นางว่าเป็นแบบอย่างที่ดีของแรงบันดาลใจแก่มวลประชาในภูมิภาคเอเชีย (สาละวิน : ฉบับที่ 8 ประจำกรกฎาคม 2537)

ปกครองประเทศให้เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น คืบอำนาจให้ประชาชนและปลดปล่อยนักโทษการเมือง นอกจากนี้ยังมีการเคลื่อนไหวของกลุ่มสิทธิมนุษยชนที่ได้รับรางวัลโนเบล ที่เรียกร้องให้พม่าหยุดการละเมิดสิทธิมนุษยชน

แต่อย่างไรก็ตามท่าทีของกลุ่มอาเซียนที่มีต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนในพม่ากลับเป็นไปในลักษณะตรงกันข้าม ในการประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสระดับรัฐมนตรีต่างประเทศครั้งที่ 24 เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ.2534 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย นอกเหนือจากที่อาเซียนได้ใช้หลักการ “ไม่แทรกแซงในกิจการภายในของประเทศสมาชิก” มาแต่แรกตั้งแล้ว ยังหันมาใช้ “นโยบายความสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ (Constructive Engagement)” กับพม่า นโยบายความสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์นี้ถูกนำมาใช้อย่างเป็นทางการในสมัยของรัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน ซึ่งเป็นแนวคิดที่นายอาสา สารสินหยิบยืมมาจาก นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาที่เคยใช้กับแอฟริกาใต้ในสมัยของรัฐบาลเรแกน (Ronald Regan) และใช้กับจีนในสมัยรัฐบาลบุช (George Bush) ซึ่งใจความของนโยบายนี้มีอยู่ 3 ประเด็น คือ

1. จะต้องไม่มีการยกปัญหาที่แหลมคมบางประเด็นในระยะเวลาอันใกล้(ในที่นี้หมายถึงปัญหาสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตย)
 2. ต้องรักษามลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเอาไว้
 3. จะต้องสร้างเงื่อนไขบางอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นมาก่อนที่จะดำเนินความสัมพันธ์อันดีต่อไป
- (ผู้จัดการรายวัน, 5 มิถุนายน 2538 น. 6)

หรืออาจกล่าวได้ว่านโยบายความสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์จะเน้นการค้าและธุรกิจ มุ่งฟื้นฟูเศรษฐกิจ และส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในพม่า โดยเล็งเห็นว่า ถ้าเศรษฐกิจของพม่ามีความมั่นคงแล้ว ประชาชนพม่าจะมีความมั่งคั่งและมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งจะทำให้รัฐบาลทหารหันมาพัฒนาประเทศให้เป็นประชาธิปไตยโดยการให้พม่าได้ติดต่อกับโลกภายนอกดีกว่าจะโดดเดี่ยวพม่า อีกทั้งประเทศสมาชิกอาเซียนก็สามารถติดต่อสัมพันธ์ทางการค้ากับพม่าได้อีกด้วย

นอกจากพม่าจะมีปัญหาในเรื่องสิทธิมนุษยชนและการปกครองระบอบประชาธิปไตยแล้ว พม่ายังได้มีความสัมพันธ์อันดีกับจีนอีกด้วย เพราะจีนได้ให้ความช่วยเหลือแก่พม่าในส่วนของ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางด้านสาธารณูปโภค รวมถึงการจำหน่ายอาวุธยุทธโปกรณ์ทางทหารให้แก่พม่า การให้เงินกู้ยืมปลอดดอกเบี้ยแก่พม่า จึงอาจถือได้ว่าความช่วยเหลือของจีนเป็นสิ่งที่อยู่เบื้องหลังความเข้มแข็งและแสนยานุภาพทางทหารของพม่าประกอบกับประเทศในกลุ่มอาเซียนเองก็มองว่าความสัมพันธ์ของพม่ากับจีนจะเป็นภัยต่ออาเซียนจึงต้องการดึงพม่าเข้ามาเป็น

สมาชิกเพื่อลดหรือถ่วงความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศนี้ ข้อนี้จึงเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ทำให้ชาติตะวันตกไม่ยอมรับพม่า

จากปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศพม่าเองและสายตาของประเทศตะวันตกที่มีต่ออาเซียนในการรับพม่าเข้าเป็นสมาชิกและต่อรัฐบาลไทยในฐานะที่เป็นประเทศเพื่อนบ้านของพม่าเป็นตัวกำหนดถึงปัญหาและเงื่อนไขในการเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนของพม่า เนื่องจากหลายฝ่ายเห็นว่า เมื่อรับพม่าเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนทั้งๆที่ปัญหาภายในของประเทศของพม่ายังไม่ได้รับการแก้ไขเช่นนี้ เท่ากับว่าอาเซียนยอมรับการกระทำของพม่าที่ขัดต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย และจากการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนเมื่อวันที่ 24-25 กรกฎาคม 2540 ที่ประเทศมาเลเซีย ประเทศพม่า และลาวก็ได้เข้าเป็นสมาชิกอาเซียนอย่างสมบูรณ์ ยกเว้นกัมพูชาที่อาเซียนเลื่อนการรับออกไปก่อน เนื่องจากปัญหาการเมืองภายในประเทศของกัมพูชา จากเรื่องนี้เองที่ทำให้หลายฝ่ายเห็นว่าเมื่อสามารถเลื่อนการรับกัมพูชาออกไปได้ทำไมไม่เลื่อนการรับพม่าออกไปด้วย เพราะปัญหาการเมืองภายในประเทศพม่ารุนแรงกว่ากัมพูชาและรัฐบาลทหารของพม่าก็ไม่ยอมรับผลการเลือกตั้งที่ตนเองเป็นผู้จัดขึ้นขณะที่กัมพูชานั้นผู้ที่ทำการยึดอำนาจก็เป็นรัฐบาลที่ผ่านการเลือกตั้งมาแล้วว่าจะเป็นพรรคที่ได้คะแนนเป็นรองก็ตาม ซึ่งมองดูแล้วสถานการณ์ในกัมพูชามีความชอบธรรมมากกว่าพม่า

นอกจากนี้การที่อาเซียนรับพม่าเข้าเป็นสมาชิกโดยไม่ฟังคำคัดค้านของประเทศตะวันตกย่อมจะส่งผลให้เกิดปัญหาในด้านความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับสหภาพยุโรป โดยเฉพาะในการประชุมสุดยอดเอเชีย-ยุโรป ที่กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษในปี 2541 เพราะสหภาพยุโรปไม่ให้การยอมรับพม่าในการเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว จึงทำให้เกิดภาพลบต่ออาเซียนมากขึ้น เพราะเท่าที่ผ่านมาอาเซียนไม่มีใครจะได้รับการวิพากษ์วิจารณ์แต่หลังจากการที่มีความพยายามจะนำพม่าเข้ามาเป็นสมาชิกอาเซียนก็เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์ในทางลบมากขึ้น เช่น การควบคุมสิทธิ เสรีภาพในสิงคโปร์ การปราบปรามประชาชนในอินโดนีเซีย รวมทั้งปัญหาทางการเงินของอาเซียนที่ถูกโจมตีจากเงินของประเทศตะวันตกนั้นหลายฝ่ายเห็นว่าเป็นการโต้ตอบของตะวันตกที่ไม่พอใจที่อาเซียนรับพม่าเข้าเป็นสมาชิก จากที่กล่าวทั้งหมดทำให้เห็นได้ว่าการที่อาเซียนรับพม่าเข้าเป็นสมาชิกทำให้อาเซียนต้องเผชิญกับปัญหาในหลายๆ ด้านตามมา

งานวิจัยนี้จึงต้องการที่จะศึกษาวิเคราะห์ถึงปัญหาต่าง ๆ เมื่อพม่าเข้ามาเป็นสมาชิกอาเซียน โดยเฉพาะปัญหาที่มีต่อไทยในฐานะที่เป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีชายแดนติดต่อกับประเทศพม่ามากที่สุด และดำเนินนโยบายเป็นมิตรกับพม่ามาโดยตลอดนั้นจะทำให้ไทยมีความมั่นคงปลอดภัยมากยิ่งขึ้นกว่าเดิมที่พม่ายังไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกอาเซียน หรือว่าจะจะเป็นไปในทาง

ตรงกันข้าม นั่นคือ ทั้งไทยและพม่าจะมีปัญหากระทบกระทั่งกันมากขึ้น รวมทั้งความสัมพันธ์ของประเทศทั้งสองจะเป็นไปในแนวทางใด นอกจากนี้ยังต้องการศึกษาปัญหาด้านภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือของอาเซียนว่าถูกกระทบหรือไม่รวมทั้งความสัมพันธ์กับประเทศตะวันตกจะเป็นอย่างไรเมื่อพม่าเข้ามาเป็นสมาชิกอาเซียนภายใต้การคัดค้านของประเทศตะวันตก

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัญหาของความสัมพันธ์ระหว่างพม่าและไทยทั้งก่อนและหลังการที่พม่าได้เข้าเป็นสมาชิกอาเซียน และแนวโน้มในความสัมพันธ์ของประเทศทั้งสอง
2. เพื่อศึกษาปัญหาของความสัมพันธ์ระหว่างพม่าและอาเซียนทั้งก่อนและหลังการที่พม่าได้เข้าเป็นสมาชิกอาเซียน
3. เพื่อทราบผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนกับชาติตะวันตกหลังการรับพม่าเข้าเป็นสมาชิก รวมทั้งภาพลักษณ์ของอาเซียนต่อนานาชาติ

1.3 สมมุติฐานในการศึกษา

1. ประเทศไทยและประเทศพม่าจะยังคงมีความขัดแย้งในเรื่องต่างๆ อยู่เช่นเดิม แม้ว่าพม่าจะเข้ามาเป็นสมาชิกอาเซียนแล้วก็ตาม
2. การที่อาเซียนรับพม่าเข้าเป็นสมาชิกโดยไม่คำนึงถึงคำคัดค้านของประเทศตะวันตกในเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนและการปกครองแบบเผด็จการทหารของพม่า จะทำให้ความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับตะวันตก ยุ่งยากและมีปัญหามากขึ้น

1.4 ขอบเขตและประเด็นของการศึกษา

ในการศึกษาเรื่อง ปัญหาการรับพม่าเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนนั้น ผู้วิจัยได้ใช้ประเทศพม่าเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ โดยการศึกษาได้แบ่งช่วงเวลาของการศึกษาเป็น 2 ช่วงเวลาคือในช่วงระยะเวลาตั้งแต่การเกิดเหตุการณ์ประท้วงในประเทศพม่าเมื่อปี พ.ศ. 2531 จนกระทั่งพม่าได้เข้ามาเป็นสมาชิกอาเซียนทั้งนี้เนื่องจากว่าเหตุการณ์เมื่อปี พ.ศ. 2531 นั้นถือเป็นเหตุการณ์ที่ถูกนำมาเป็นเงื่อนไขในการรับพม่าเข้ามาเป็นสมาชิกอาเซียน และยังเป็นตัววัดถึงความพร้อมของ

พม่าเองด้วย โดยผู้วิจัยจะมุ่งให้ความสนใจในปัญหา 2-3 ปัญหา คือ ปัญหาของความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนกับประเทศตะวันตกหลังจากอาเซียนรับพม่าเข้ามาเป็นสมาชิกและปัญหาของอาเซียนเองว่าจะได้รับผลอย่างไรโดยเฉพาะในด้านภาพลักษณ์ของอาเซียนในสายตาประเทศตะวันตก รวมทั้งปัญหาของประเทศไทยในฐานะประเทศเพื่อนบ้านที่มีความใกล้ชิดพม่ามากที่สุดนั้น จะยังคงได้รับการกระทบกระทั่งอยู่เช่นเดิมหรือไม่ และในช่วงระยะเวลาหลังจากที่พม่าได้เข้ามาเป็นสมาชิกอาเซียนเมื่อ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 จนถึงปลายปี 2542 ซึ่งถือว่าพม่าได้เข้ามาเป็นสมาชิกอาเซียนได้ 2 ปีกว่าแล้วนั้นพม่าได้เปลี่ยนแปลงตัวเองไปในทางที่ดีขึ้นและเป็นที่ยอมรับของนานา ประเทศหรือไม่

1.5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบว่ากรณีที่พม่าเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนแล้วได้ส่งผลให้ความสัมพันธ์ของไทยและพม่าเป็นไปในแนวทางที่ดีขึ้นหรือไม่
2. ทำให้ทราบว่ากรณีที่อาเซียนเห็นว่าการรับพม่าที่มีการปกครองที่มีความแตกต่างจากประเทศสมาชิกเพื่อหวังให้พม่าเปลี่ยนแปลงตัวเองให้เป็นไปในแนวทางที่ดีขึ้นนั้นเป็นความคิดที่ใช้ได้หรือไม่กับประเทศพม่า
3. ทำให้ทราบว่าความตัดสินใจของอาเซียนในการรับพม่าเข้าเป็นสมาชิกก่อให้เกิดผลต่อความสัมพันธ์และภาพลักษณ์ของอาเซียนกับประเทศตะวันตกอย่างไรบ้าง